

fra Arkandeo Nuić

PROFESOR NA ŠIROKOM BRIJEGU

U malom hercegovačkom selu Drinovci, poznatom kao rasadište duhovnih zvanja, u obitelji iz koje su potekli mnogi franjevci, rodio se Nikola, od majke Šime i oca Petra. Sutradan po rođenju krstio ga je župnik fra Blaž Jerković. Pučku školu pohađao je u rodnom selu Drinovci, pokazujući izuzetnu bistrinu i interes za učenje, što potvrđuju njegove ocjene, koje su većinom bile odličan i vrlo dobar. Nakon završene pučke škole upisuje franjevačku gimnaziju na Širokom Brijegu – mjestu koje će mu kasnije postati „drugi dom“ i iz kojega će se preseliti u „vječni dom“.

Godine 1914. događa se nešto neuobičajeno: učenici šestoga razreda, koji su trebali ući u novicijat, odlučuju se vratiti svojim kućama. Tada se u sobi prefekta fra Sebastijana Leske pojavljuju mladići petoga razreda, moleći da ih se pripusti u novicijat – među njima je i Nikola. Premda mu je drago, prefekt ih odbija smatrajući da se radi o prolaznom oduševljenju. No oni ne odustaju, nego dolaze ponovno sutradan s istom molbom. Svi su se profesori složili s odlukom tih ustrajnih mladića i na koncu provincijal odobrava njihovu molbu. Tako Nikola, učenik petoga razreda, zajedno s devetoricom braće oblači franjevački habit na Humcu 17. rujna 1914. i dobiva redovničko ime fra Arkandeo.

Prvi svjetski rat je u punom jeku, Hercegovina trpi, a Nikola, još tako mlad, počinje voditi dnevnik u kojima bilježi tjeskobu, glad, strahove i brige, ali i trenutke pola-

fra Arkandeo Nuić s učenicima na Brijegu

ganja mature na Širokom Brijegu. Nakon položene mature kreće na filozofsko-teološki studij. U prvim godinama studija pokazuje velik interes za teološku misao, o čemu svjedoče i njegovi uspjesi.

Studij nastavlja u Beču, gdje prima i svete redove 1921. godine – subđakonat, đakonat i prezbiterat. Mladu misu proslavio je u Münchenu 11. rujna 1921. Vojni rok nije služio jer u Austro-Ugarskoj Monarhiji svećenici nisu bili vojni obveznici. Doktorat iz teologije postiže 1923. godine u Beču.

Nakon doktorata njegov put se ne zaustavlja, nego se nastavlja u Parizu, na Sorboni, gdje je poslan studirati klasičnu filologiju, jer je predviđen za profesora klasičnih jezika. U dopisima provincijalu govori o jeziku kao borbi: teško je učiti „s tuđega na tuđi jezik“. Ipak, uspješno 10. lipnja 1927. završava licencijat iz klasičnih jezika. Ne zaustavlja se ni tu. Želi bolje ovladati engleskim jezikom jer ga privlače nova kritička izdanja i osjeća da se znanost širi. Odlazi u Englesku gdje boravi po knjižnicama Londona i Oxforda, u franjevačkim i kapucinskim samostanima te bilježi napore, bolesti oka i napor putovanja. U jednom pismu piše kako sjedi u Oxfordu, na mjestu gdje je Duns Škot naučavao, i to upravo na Bezgrešno Začćeće. Plan mu je bio napisati doktorat iz klasične filologije o Augustinovu *De civitate Dei*, ali ga provincijal 1927. godine vraća u Hercegovinu. No njegov intelekt nije živio od titula, nego od čitanja, molitve i iscrpna rada.

Vraća se na Široki Brijeg i ondje započinje njegova duga profesorska epoha. Kroz gotovo 20 godina predaje latinski i grčki, francuski, ponekad umjetnost i pjevanje. Iza svih tih predmeta stoji profesor kojega učenici opisuju kao profinjena, europski obrazovana i pravedna čovjeka, koji je znao govoriti o životu i pravom smislu tekstova koje je prevodio. Bio je također i glazbeno nadaren: svirao je glasovir i harmonij, vodio zborove i pjevao. Učenici pamte njegov hod i njegovu potrebu da izričaj pretvori u umjetnost. Pamte i njegovu osobnu knjižnicu te ljubav prema znanju koju nije skrivao. Bio je čovjek Europe, ali i čovjek Hercegovine: profesor koji naručuje knjige iz Freiburga, prati inozemne časopise, piše prikaze i članke, prevodi i objavljuje u katoličkim listovima – a istodobno živi među svojim narodom. Njegovi učenici o njemu kažu kako je bio jedini koji je znao engleski jezik od svih fratara, možda jedini u Hercegovini. Njegov učenik Ivan Šimić svjedoči: „Govorilo se za njega pokazujući na samostan: „Gori je pamet!“ (...)“

Zanimljiv je i njegov nadimak koji mu je nadjenao pokojni fra Viktor Nuić. S obzirom na to da su bili rođaci i prijatelji, od milja ga je zvao „Rođo“. I učenici su ga pamtili kao fra Rođu, kao čovjeka *non plus ultra* načitosti. O tome, a i o njegovim glazbenim sposobnostima svjedoči tadašnji učenik konvikta, Jozo Tomašević: „Dr. fra Arkandeo Nuić, naš glasoviti „fra Rođo“, kojega smo posebno voljeli, jedna je posebna, osebujna ličnost. Profesor je bio ekstra klase, načit, bogata rječnika, orator, pjevač s muzičkom kulturom. Jedva bi dočekao da svoj tenor koji je bio već blizu mezzosoprana iskaže kada bi imao priliku na Cvjetnicu otpjevati Muku Isusovu.“

fra Arkandeo Nuić i trećari 1944. godine na Širokom Brijegu

A nakon svega toga dolazi ta kobna godina. Na samo jutro sedmoga veljače 1945. partizani osvajaju Široki Brijeg. Upravo to jutro, na dan svoje smrti, fra Arkandeo je proslavio posljednju svetu misu u širokobriješkoj crkvi. O tome svjedoči fra Marko Dragičević: „Bio je zadnji fratar koji je ovdje misu rekao. Ja sam došao u crkvu u 7 i pol sati, a on je misio na oltaru sv. Nikole. Kad je zapucalo, otišao je u sakristiju, svukao se i došao u podrum.“ Fra Arkandeo je bio među prvom trojicom ubijenih frataru u skloništu, zajedno s fra Borislavom Pandžićem i fra Tadijom Kožulom. Jedan od ustaških vojnika navodi kako su to jutro ušli u protuzrakoplovno sklonište i ondje vidjeli trojicu frataru ubijenih i spaljenih te su ih pokušali izvući van, ali su partizani ubrzo ponovno zauzeli prostor ispred samostana pa su se morali povući. Partizani su istoga dana popodne nastavili izvršavati svoj plan te su ubili i spalili svu dvanaesticu. Fra Umberto Lončar svjedoči kako je 26. kolovoza 1945. došao na Brijeg i otišao u sklonište: „Zatekao sam sve devastirano. Fra Arkandelova glava na jednom jastučiću, a dolje sav izgorio. Fra Borislavljevo tijelo izgorjelo, dok mu je jedna ruka neizgorjela i u njoj drži brevijar. Drugi su spaljeni...”

Kroz svjedočanstva, sjećanja i trag njegovih knjiga ostaje priča o čovjeku koji je vjerovao da se istina ne posjeduje, nego traži, i da znanje nema smisla ako ne postane dar. Na kraju, sve što je imao – svoje znanje, svoj rad i svoj život – položio je kao dar pred Boga. To je najveći uspjeh života: kada sve što jesi postane istinski prinos Bogu.

Svemogućí vječni Bože, izvore svake istine i svakoga dobra. Ne dopusti da nas znanje i časti udalje od tebe, već nam pomozí spoznati da smo bez tvoje milosti krhkost, a bez tvoje prisutnosti praznina. Vodi nas putem poniznosti da u svemu tražimo tvoju volju, kako je to činio tvoj sluga i naš brat fra Arkandeo. To te molimo po Kristu Gospodinu našem. Amen.

fra Stipe Ilić

SLUGA BOŽJI FRA ANDRIJA TOPIĆ I 49 BRAĆE

SVJEDOCI VJERE

Zagreb, 2026.